

Informacja o książce Marcina Górskiego *Swoboda wypowiedzi artystycznej* *Standardy międzynarodowe i krajowe*

ISBN 978-83-8160-271-6

Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2019

Książka stanowi kompleksowe i obejmujące szeroką analizę komparatywną ujęcie problematyki istoty wolności wypowiedzi artystycznej i standardów jej ochrony prawnej. W wyniku analizy poglądów doktryny prawa, poglądów filozoficznych, przepisów prawa międzynarodowego i przepisów krajowych (głównie konstytucyjnych) oraz orzecznictwa organów sądowych międzynarodowych i krajowych z kilkudziesięciu państw Europy, Afryki, obu Ameryk i Azji autor zdefiniował kluczowe dla analizowanej wolności pojęcie, tj. „wypowiedź artystyczną”. Nadto w pracy ustalono, jakie jest znaczenie wypracowanej w ten sposób definicji dla mechanizmu i zakresu ochrony tej wolności. Zbadano również relacje między wolnością wypowiedzi artystycznej i innymi dobrami prawnie chronionymi, takimi jak np. wolność sumienia i wyznania czy moralność (publiczna).

Zdaniem autora dotychczasowa praktyka pokazuje, że pojęciem wypowiedzi artystycznej organy stosujące prawo posługują się intuicyjnie, podczas gdy dla wzmocnienia pewności prawa wskazane jest wypracowanie definicji w ujęciu normatywnym. Skuteczna ochrona prawna swobody wypowiedzi artystycznej wymaga zdefiniowania materialnego zakresu tej swobody, czyli ustalenia, co właściwie – dla potrzeb oceny jurydycznej – mieści się w pojęciu wypowiedzi artystycznej.

W rozdziale pierwszym monografii przedstawiono regulacje międzynarodowe dotyczące wolności wypowiedzi artystycznej oraz praktykę organów stosowania prawa, opartą na tych regulacjach. W rozdziale drugim omówiono regulacje krajowe państw europejskich (zwłaszcza Polski), Ameryki Północnej, Afryki, Ameryki Południowej i Azji odnoszące się do swobody wypowiedzi artystycznej i sposób ich interpretacji przyjęty przez sądy krajowe.

W kolejnych rozdziałach podjęto analizę istoty swobody wypowiedzi artystycznej i różnych aspektów związanych z jej zapewnianiem. Rozdział trzeci odnosi się do uzasadnienia wyodrębnienia wypowiedzi artystycznej jako samodzielnej kategorii normatywnej. W pracy postuluje się normatywne wyodrębnienie gwarancji swobody wypowiedzi artystycznej z szerszej kategorii, jaką jest swoboda wypowiedzi. O ile bowiem swoboda wypowiedzi gwarantuje zasadniczo nieskrępowaną możliwość przekazywania informacji i poglądów, o tyle wypowiedź artystyczna nie musi być ich nośnikiem. Rozdział czwarty dotyczy percepcji wolności wypowiedzi artystycznej nie tylko jako kategorii interesu indywidualnego, ale również powszechnego. Rozdział piąty stanowi analizę istoty wypowiedzi artystycznej i jej prawnych konsekwencji, obejmując propozycję definicji wypowiedzi artystycznej jako ekspresji indywidualnej sfery wrażliwości jednostki będącej twórcą, oddziałującej na taką samą sferę odbiorcy.

Rozdział szósty przedstawia wskazówki pozwalające na ustalenie, czy dana wypowiedź jest wypowiedzią artystyczną. Rozdziały od siódmego do dziesiątego dotyczą zagadnienia prawnych granic wolności wypowiedzi artystycznej, w których autor wyjaśnia, z jakimi dobrami prawnymi wypowiedź artystyczna najczęściej wchodzi w kolizje (rozdział siódmy), prezentują relacje między wolnością wypowiedzi artystycznej i moralnością (rozdział ósmy) oraz wolnością sumienia i wyznania (rozdział dziewiąty), a także problematykę sztuki „przestępczej”, czyli zagadnienia mowy nienawiści i okrucieństwa w sztuce (rozdział dziesiąty). Rozdział jedenasty ukazuje mechanizm prawnej ochrony takiej wypowiedzi, w której obecne są zarówno pierwiastki ekspresji artystycznej, jak i ekspresji innego rodzaju (np. komercyjnej). W książce poświęcono też refleksję problemowi braku i zarazem potrzeby dialogu sędziowskiego w odniesieniu do swobody wypowiedzi artystycznej.

Publikacja zawiera przede wszystkim propozycję definicji wypowiedzi artystycznej w ujęciu normatywnym, której źródła sięgają doświadczeń sądów, a także wnikliwie przeanalizowanego dorobku literatury, nie tylko z zakresu nauk prawnych. Monografia może mieć również zastosowanie praktyczne – ułatwiać organom stosującym prawo, w tym zwłaszcza sądom, ustalenie, czy *in concreto* mają do czynienia z wypowiedzią artystyczną jako materialnym elementem przedmiotu rozpoznawanego sporu.